Il-kontenut ipprovdut minn

European Judicial Network (in civil and commercial matters)

Il-liġi ta' liema pajjiż tapplika?

Portugall

1 L-għejun tar-regoli fis-seħħ

Is-sorsi li ġejjin tad-dritt nazzjonali huma previsti fl-Artikoli 1, 3 u 4 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż:

- Liġijiet
- Konswetudni
- Ekwità

Dawn li ġejjin huma sorsi tad-dritt internazzjonali (l-Artikolu 8 tal-Kostituzzjoni Portugiża):

- Ir-regoli u l-prinċipji tad-dritt internazzjonali ġenerali jew komuni jiffurmaw parti integrali mil-liġi Portugiża.
- Ir-regoli stabbiliti f’konvenzjonijiet internazzjonali rratifikati jew approvati kif xieraq jidħlu fis-seħħ fid-dritt nazzjonali wara l-pubblikazzjoni uffiċjali tagħhom u jibqgħu hekk sakemm ikunu internazzjonalment vinkolanti fuq l-Istat Portugiż.
- Ir-regoli stabbiliti mill-korpi kompetenti tal-organizzazzjonijiet internazzjonali li l-Portugall huwa membru tagħhom jidħlu fis-seħħ direttament fid-dritt nazzjonali Portugiż, sakemm ikun tniżżel hekk fit-trattati fundaturi rispettivi.
- Id-dispożizzjonijiet tat-trattati li jirregolaw l-Unjoni Ewropea u r-regoli stabbiliti mill-istituzzjonijiet fl-eżerċizzju tar-responsabbiltajiet rispettivi tagħhom japplikaw fid-dritt nazzjonali Portugiż f’konformità mad-dritt tal-Unjoni u b'rispett tal-prinċipji fundamentali ta' Stat demokratiku bbażat fuq l-istat tad-dritt.

1.1 Regoli nazzjonali

Liġijiet

Il-liġijiet huma sors immedjat tal-liġi domestika. L-Artikolu 1(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż iqis id-dispożizzjonijiet ġenerali kollha stabbiliti mill-korpi kompetenti tal-Istat. L-Artikolu 112(1) tal-Kostituzzjoni Portugiża jgħid illi l-liġijiet, id-digrieti amministrattivi u d-digrieti leġiżlattivi reġjonali huma atti leġiżlattivi.

Konswetudni

Il-konswetudni tkun legalment ġustifikabbli bħala sors tal-liġi domestika meta jiġu osservati ż-żewġ kundizzjonijiet li ġejjin:

- ma tkunx tmur kontra l-prinċipji tal-*bona fide*, u
- dan ikun stabbilit bil-liġi (l-Artikolu 3(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Ekwità

Il-qrati Portugiżi jistgħu isolvu kwistjoni f’konformità mal-prinċipju tal-ekwità f'waħda minn dawn iċ-ċirkostanzi biss:

- meta l-liġi tippermetti li jsir hekk (l-Artikolu 4(a) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż), jew

- meta l-partijiet jaqblu u r-relazzjoni legali tapplika għalihom (l-Artikolu 4(b) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż), jew
- meta l-partijiet ikunu qablu dwar rimedju ekwitabbli minn qabel (l-Artikolu 4(c) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

1.2 Konvenzjonijiet internazzjonali multilaterali

Il-Konvenzjonijiet tal-Konferenza tal-Aja dwar id-Dritt Internazzjonali Privat

Il-Portugall marbut b'26 Konvenzjoni tal-Aja:

1. Il-Konvenzjoni dwar il-proċedura ċivili (L-Aja,1954)

Ara: hawnhekk

2. Il-Konvenzjoni dwar il-Liġi applikabbli għall-obbligi tal-manteniment lejn it-tfal (L-Aja, 1956)

Ara: hawnhekk

3. Il-Konvenzjoni dwar ir-Rikonoxximent u l-Eżekuzzjoni ta' Deċiżjonijiet Relatati mal-Obbligi ta' Manteniment lejn it-Tfal (L-Aja, 1958)

Ara: hawnhekk

4. Il-Konvenzjoni dwar il-Poteri tal-Awtoritajiet u l-Liġi Applikabbli fir-rigward tal-Protezzjoni tat-Tfal (L-Aja, 1961)

Ara: hawnhekk

5. Il-Konvenzjoni dwar il-Konflitti tal-Liġijiet Relatati mal-Forma tad-Dispożizzjonijiet Testamentarji (L-Aja, 1961)

Ara: hawnhekk

6. Il-Konvenzjoni li Tabolixxi r-Rekwiżit ta' Legalizzazzjoni għad-Dokumenti Pubbliċi Barranin (L-Aja, 1961)

Ara: hawnhekk

7. Il-Konvenzjoni dwar in-Notifika barra l-Pajjiż ta' Dokumenti Ġudizzjarji u Ekstraġudizzjarji fi Kwistjonijiet Ċivili jew Kummerċjali (L-Aja, 1965)

Ara: hawnhekk

8. Il-Konvenzjoni dwar ir-Rikonoxximent u l-Eżekuzzjoni ta' Sentenzi Barranin f'Materji Ċivili u Kummerċjali (L-Aja, 1971)

Ara: hawnhekk

9. Il-Protokoll Supplimentari għall-Konvenzjoni dwar ir-Rikonoxximent u l-Eżekuzzjoni ta' Sentenzi Barranin f'Materji Ċivili u Kummerċjali (L-Aja, 1971)

Ara: hawnhekk

10. Il-Konvenzjoni dwar ir-Rikonoxximent ta' Divorzji u Separazzjonijiet Legali (L-Aja, 1970)

Ara: hawnhekk

11. Il-Konvenzjoni dwar il-Liġi Applikabbli għall-Inċidenti tat-Traffiku (L-Aja, 1971)

Ara: hawnhekk

12. Il-Konvenzjoni dwar il-Kumpilazzjoni ta' Xhieda Barra mill-Pajjiż f'Materji Ċivili jew Kummerċjali (L-Aja, 1970)

Ara: hawnhekk

13. Il-Konvenzjoni rigward l-Amministrazzjoni Internazzjonali tal-Beni tal-Persuni Deċeduti (L-Aja, 1973)

Ara: hawnhekk

14. Il-Konvenzjoni dwar il-Liġi Applikabbli għar-Responsabbiltà tal-Prodotti (L-Aja, 1973)

Ara: hawnhekk

15. Il-Konvenzjoni dwar ir-Rikonoxximent u l-Eżekuzzjoni ta’ Deċiżjonijiet Relatati mal-Obbligi ta’ Manteniment (L-Aja, 1973)

Ara: hawnhekk

16. Il-Konvenzjoni dwar il-Liġi Applikabbli għall-Obbligi tal-Manteniment (L-Aja, 1973)

Ara: hawnhekk

17. Il-Konvenzjoni dwar il-Liġi Applikabbli għas-Sistemi li Jirregolaw il-Beni tal-Miżżewġin (L-Aja, 1978)

Ara: hawnhekk

18. Il-Konvenzjoni dwar iċ-Ċelebrazzjoni u l-Għarfien tal-Validità taż-Żwiġijiet (L-Aja, 1978)

Ara: hawnhekk

19. Il-Konvenzjoni dwar il-Liġi Applikabbli għall-Kuntratti Intermedjarji u għar-Rappreżentazzjoni (L-Aja, 1978)

Ara: hawnhekk

20. Il-Konvenzjoni dwar l-Aspetti Ċivili tal-Ħtif Internazzjonali ta’ Minuri (L-Aja, 1980)

Ara: hawnhekk

21. Il-Konvenzjoni dwar il-Protezzjoni tal-Ulied u l-Kooperazzjoni f'Adozzjonijiet bejn Pajjiż u ieħor, (L-Aja, 1993)

Ara: hawnhekk

22. Il-Konvenzjoni fuq il-Ġuriżdizzjoni, il-Liġi Applikabbli, Rikonoxximent, Infurzar u Kooperazzjoni dwar ir-Responsabbiltà tal-Ġenituri u Miżuri għall-Protezzjoni tat-Tfal, (L-Aja, 1996)

Ara: hawnhekk

23. Il-Konvenzjoni dwar il-Protezzjoni Internazzjonali tal-Adulti (L-Aja, 2000)

Ara: hawnhekk

24. Il-Konvenzjoni dwar Ftehimiet dwar l-Għażla tal-Forum (L-Aja, 2005)

Ara: hawnhekk

25. Il-Konvenzjoni dwar l-Irkupru Internazzjonali tal-Manteniment għat-Tfal u Forom oħra ta' Manteniment tal-Familja (L-Aja, 2007)

Ara: hawnhekk

26. Il-Protokoll dwar il-Liġi Applikabbli għall-Obbligi tal-Manteniment (L-Aja, 2007)

Ara: hawnhekk

Konvenzjonijiet tal-Kummissjoni Internazzjonali dwar l-Istat Ċivili (ICCS)

Il-Portugall marbut b’10 Konvenzjonijiet tal-ICCS

Dawn il-konvenzjonijiet jinsabu hawnhekk

1. Il-Konvenzjoni dwar il-ħruġ ta’ ċerti estratti mir-rekords tal-istat ċivili għall-użu barra mill-pajjiż (Pariġi, 27 ta’ Settembru 1956). Approvata: Il-Liġi Nru 33/81, ippubblikata fil-Gazzetta Uffiċjali Portugiża, Sensiela I, Nru 196 tas-27.8.1981

Ara: hawnhekk

2. Il-Konvenzjoni dwar il-ħruġ mingħajr ħlas u eżenzjoni mil-legalizzazzjoni ta’ kopji ta’ atti tal-istat ċivili (Il-Lussemburgu, 26 ta’ Settembru 1957). Approvata: Il-Liġi Nru 22/81, ippubblikata fil-Gazzetta Uffiċjali Portugiża, Sensiela I, Nru 189 tad-19.8.1981

Ara: hawnhekk

3. Il-Konvenzjoni dwar l-iskambju internazzjonali ta’ informazzjoni relatata mal-istat ċivili (Istanbul, 4 ta’ Settembru 1958). Approvata: Id-Digriet Amministrattiv Nru 39/80, ippubblikat fil-Gazzetta Uffiċjali Portugiża, Sensiela I, Nru 145 tas-26.6.1980

Ara: hawnhekk

4. Il-Konvenzjoni dwar bidliet fil-kunjomijiet u l-ismijiet (Istanbul, 4 ta’ Settembru 1958). Approvata: Ir-Riżoluzzjoni tal-Assemblea tar-Repubblika Nru 5/84, ippubblikata fil-Gazzetta Uffiċjali Portugiża, Sensiela I, Nru 40 tas-16.2.1984

Ara: hawnhekk

5. Il-Konvenzjoni li testendi l-kompetenza tal-awtoritajiet bis-setgħa li jirċievu dikjarazzjonijiet li jirrikonoxxu t-tfal imwielda barra ż-żwieġ (Ruma, 14 ta’ Settembru 1961). Approvata: Ir-Riżoluzzjoni tal-Assemblea tar-Repubblika Nru 6/84, ippubblikata fil-Gazzetta Uffiċjali Portugiża, Sensiela I, Nru 50 tat-28.2.1984

Ara: hawnhekk

6. Il-Konvenzjoni Internazzjonali dwar il-ħruġ ta’ estratti multilingwi mill-atti tal-istat ċivili (Vjenna, 8 ta’ Settembru 1976). Approvata: Id-Digriet tal-Gvern Nru 34/83, ippubblikat fil-Gazzetta Uffiċjali Portugiża, Sensiela I, Nru 109 tat-12.5.1983

Ara: hawnhekk

7. Il-Konvenzjoni Internazzjonali dwar il-ħruġ ta’ estratti multilingwi mill-atti tal-istat ċivili (Vjenna, 8 ta’ Settembru 1976). Approvata: Id-Digriet tal-Gvern Nru 34/83, ippubblikat fil-Gazzetta Uffiċjali Portugiża, Sensiela I, Nru 109 tat-12.5.1983

Ara: hawnhekk

8. Il-Konvenzjoni dwar l-eżenzjoni mil-legalizzazzjoni ta’ ċerti atti u dokumenti (Pariġi, 15 ta’ Settembru 1977). Approvata:
Id-Digriet Amministrattiv Nru 135/82, ippubblikat fil-Gazzetta Uffiċjali Portugiża, Sensiela I, Nru 292 tal-20.12.1982

Ara: hawnhekk

9. Il-Konvenzjoni dwar il-liġi applikabbli għall-kunjomijiet u l-ismijiet, (Munich, il-5 ta' Settembru 1980). Approvata: Ir-Riżoluzzjoni tal-Assemblea tar-Repubblika Nru 8/84, ippubblikata fil-Gazzetta Uffiċjali Portugiża, Sensiela I, Nru 54 tat-3.3.1984

Ara: hawnhekk

10. Il-Konvenzjoni dwar il-ħruġ ta’ ċertifikat ta’ kapaċità għaż-żwieġ (Munich, 5 ta’ Ottubru 1980). Approvata: Id-Digriet tal-Gvern Nru 40/84, ippubblikat fil-Gazzetta Uffiċjali Portugiża, Sensiela I, Nru 170 tal-24.7.1984

Ara: hawnhekk

Konvenzjonijiet multilaterali rilevanti oħrajn li jorbtu lill-Portugall:

Il-Konvenzjoni ta' Parigi għall-Protezzjoni tal-Proprjetà Industrijali (Stokkolma, 1967)

Ara: hawnhekk u hawnhekk

Il-Konvenzjoni tan-NU tal-1951 Konvenzjoni dwar l-Istatus tar-Rifuġjati u l-Protokoll tagħha tal-1967

Ara: hawnhekk u hawnhekk

Il-protokoll: hawnhekk

Il-Konvenzjoni li tipprovdi Liġi Uniformi għal Kambjali u Noti Promissorji u l-Konvenzjoni għas-Soluzzjoni ta' Ċerti Kunflitti ta' Liġijiet b'rabta mal-Kambjali u n-Noti Promissorji (Ġinevra, 1930)

Ara: hawnhekk

Il-Konvenzjoni li tipprovdi Liġi Uniformi għaċ-Ċekkijiet u l-Konvenzjoni għas-Soluzzjoni ta' Ċerti Kunflitti tal-Liġijiet b'rabta maċ-Ċekkijiet (Ġinevra, 1931)

Ara: hawnhekk

Il-Konvenzjoni ta' Washington tal-1973 li tipprovdi Liġi Uniformi dwar il-Forma ta' Testment Internazzjonali, li l-Portugall huwa parti fiha, bl-adeżjoni approvata skont id-Digriet Amministrattiv Nru 252/75

Ara: hawnhekk

Il-Konvenzjoni dwar ir-Rikonoxximent u l-Eżekuzzjoni ta' Deċiżjonijiet ta' Arbitraġġ Barranin (New York, 1958)

Ara: hawnhekk

Il-Konvenzjoni ta' Lugano II Konvenzjoni dwar il-ġuriżdizzjoni u r-rikonoxximent u l-eżekuzzjoni ta' sentenzi f'materji ċivili u kummerċjali (id-Deċiżjoni tal-Kunsill 2009/430/KE tas-27 ta' Novembru 2008)

Ara: hawnhekk

Deċiżjoni: hawnhekk

Il-Konvenzjoni tal-1980 konvenzjoni li tirrigwarda t-Trasport Internazzjonali bil-Ferrovija, kif emendata mill-Protokoll ta' Vilnius tal-1999

Ara: hawnhekk

Il-Konvenzjoni Ewropea dwar Informazzjoni dwar id-Dritt Barrani, iffirmata Londra fl-1970

Ara: hawnhekk

Il-Konvenzjoni tal-Kunsill tal-Ewropa dwar il-prevenzjoni u l-ġlieda kontra l-vjolenza fuq in-nisa u l-vjolenza domestika – il-Konvenzjoni ta' Istanbul tal-2011

Ara: hawnhekk

Il-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar l-Irkupru tal-Manteniment barra l-Pajjiż – il-Konvenzjoni ta' New York tal-1956

Ara: hawnhekk u hawnhekk

1.3 Konvenzjonijiet bilaterali prinċipali

- Ftehim Ġenerali dwar il-Kooperazzjoni Legali u Ġudizzjarja bejn ir-Repubblika tal-Portugall u r-Repubblika tal-Angola, iffirmat fil-Luanda (1995)

Ara: hawnhekk

- Il-Ftehim dwar il-Kooperazzjoni Legali bejn ir-Repubblika Portugiża u r-Repubblika tal-Guinea-Bissau, iffirmat f'Bissau (1988)

Ara: hawnhekk

- Il-Ftehim dwar il-Kooperazzjoni Legali u Ġudizzjarja bejn ir-Repubblika Portugiża u r-Repubblika Popolari tal-Mozambique, iffirmat f'Lisbona (1990)

Ara: hawnhekk

- Il-Ftehim dwar il-Kooperazzjoni Legali u Ġudizzjarja bejn ir-Repubblika Portugiża u r-Repubblika Demokratika ta' São Tomé u Príncipe (1976)

Ara: hawnhekk

- Il-Ftehim għall-irkupru tal-manteniment bejn il-Portugall u r-Repubblika ta' Cabo Verde (1982)

Ara: hawnhekk

- Il-Ftehim dwar il-Kooperazzjoni Legali u Ġudizzjarja bejn ir-Repubblika Portugiża u r-Repubblika ta' Cabo Verde (2003)

Ara: hawnhekk

- Il-Ftehim bejn il-Gvern tar-Repubblika Portugiża u l-Gvern tal-Istati Uniti tal-Amerka għall-Irkupru tal-Manteniment (2000)

Ara: hawnhekk

- Il-Konvenzjoni bejn ir-Repubblika Portugiża u l-Gran Dukat tal-Lussemburgu dwar l-għajnuna legali fi kwistjonijiet relatati mal-kustodja u d-drittijiet ta' aċċess (1992)

Ara: hawnhekk

2 L-implimentazzjoni tar-regoli dwar il-kunflitt ta' liġijiet

Meta regola dwar il-konflitt ta' liġijiet tirreferi għal liġi barranija, dan ifisser biss l-applikazzjoni tal-liġi domestika f'dak l-Istat; ma jfissirx illi l-Qrati ta' dak l-Istat għandhom ġuriżdizzjoni. L-unika eċċezzjoni għal dan huwa jekk tmur kontra xi regola speċifika (l-Artikolu 16 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

L-applikazzjoni tal-liġi barranija hija limitata għar-regoli tal-ordinament ġuridiku barrani li huwa parti mir-reġim li jirregola l-qasam tal-liġi kopert mir-regola dwar il-konflitt ta' liġijiet (pereżempju suċċessjonijiet, familja, obbligazzjonijiet, drittijiet *in rem*) (l-Artikolu 15 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

2.1 L-obbligu tal-imħallef li japplika b'inizjattiva tiegħu stess ir-regoli dwar il-kunflitt ta' liġijiet

Fil-Portugall, il-Qorti mhix soġġetta għat-talbiet tal-partijiet fir-rigward ta' investigazzjoni, interpretazzjoni u applikazzjoni tar-regoli tal-liġi (l-Artikoli 5(3) tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili Portugiż). Minn dan il-prinċipju ġenerali isegwi illi l-Qorti nazzjonali tapplika r-regola dwar il-konflitt ta' liġijiet *ex officio*.

2.2 Rinviju dwar l-għażla ta' liġijiet

Fil-Portugall, hemm tliet regoli ewlenin f'dak li għandu x'jaqsam mar-rinviju:

- regola li tipprevedi r-rinviju għal-liġi ta' Stat ieħor (l-Artikolu 17 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili Portugiż)
- regola li tipprevedi r-rinviju għal-liġi Portugiża (l-Artikolu 18 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż)
- regola li tipprevedi l-każijiet meta r-rinviju ma jkunx permess (l-Artikolu 19 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili Portugiż).

Rinviju għal-liġi ta' Stat ieħor

Fil-Portugall, il-Qorti tista' tuża l-liġi ta' Stat ieħor.

Jista’ jsir rinviju għal-liġi ta’ Stat ieħor meta r-regola Portugiża dwar il-konflitt tal-liġijiet tirreferi għal-liġi ta’ Stat ieħor u dak l-Istat jitqies kompetenti biex jittratta l-kawża (l-Artikolu 17(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Ir-rinviju jieqaf meta:

- il-liġi barranija indikata mir-regola Portugiża dwar il-konflitt ta' liġijiet tkun liġi tal-istatus personali u
  - l-parti interessata jkollha r-residenza abitwali tagħha fil-Portugall, jew
  - tgħix f’pajjiż li għandu regoli dwar il-konflitt tal-liġijiet li jqisu illi japplikaw l-liġijiet tal-Istat ta’ ċittadinanza tiegħu (l-Artikolu 17(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Madankollu, dejjem ikun hemm rinviju jekk jiġu ssodisfati ż-żewġ kundizzjonijiet li ġejjin b’mod kumulattiv:

- il-każijiet jinvolvu kurazija, tutela, relazzjonijiet ta’ propjetà bejn il-miżżewġin, responsabbiltà paterna, relazzjonijiet bejn min qed jadotta u l-adottat jew suċċessjonijiet *causa mortis*, u
- l-liġi barranija speċifikata mir-regola dwar il-konflitt ta' liġijiet Portugiża tirreferi għal-liġi tal-post fejn tinsab il-proprjetà immobbli u titqies applikabbli. (L-Artikolu 17(3) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Rinviju għal-liġi Portugiża

Ikun hemm rinviju għal-liġi Portugiża meta r-regola dwar il-konflitt ta' liġijiet Portugiża tirreferi għal-liġi ta’ Stat ieħor li huwa stess ikollu regola dwar il-konflitt ta' liġijiet li terġa’ tirreferi l-każ għal-liġi Portugiża. F’dan il-każ tapplika l-liġi Portugiża (l-Artikolu 18(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Madankollu, f’materji marbuta mal-istatus personali, ir-rinviju għal-liġi Portugiża huwa permess biss jekk jiġi ssodisfat addizzjonalment ir-rekwiżit li ġej:

- il-parti interessata għandha r-residenza abitwali tagħha fit-territorju Portugiż, jew
- il-liġi tal-pajjiż ta’ residenza tal-parti interessata tqis illi hija applikabbli l-liġi Portugiża (l-Artikolu 18(2) tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili Portugiż).

Il-każijiet meat r-rinviju ma jkunx permess

L-ebda wieħed mit-tipi ta’ rinviju msemmija hawn qabel mhuma permessi fil-każijiet li ġejjin:

- meta r-rinviju jrendi invalida jew mhux eżegwibbli tranżazzjoni li kienet tkun valida jekk ir-regola dwar il-konflitt ta' liġijiet Portugiża kellha sempliċement tiġi applikata (mingħajr rinviju) (l-Artikolu 19(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż)
- meta r-rinviju jirriżulta fl-illeġittimità ta’ stat li xort’oħra kien ikun leġittimu (l-Artikolu 19(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż)
- meta l-partijiet interessati jkunu speċifikaw il-liġi barranija applikabbli, f’każijiet fejn dan huwa permess (l-Artikolu 19(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

2.3 Bidla f'element ta' konnessjoni

Il-fattur ta' konnessjoni huwa ċirkostanza fattwali jew legali, magħżul mir-regoli dwar il-konflitt tal-liġijiet, li jservi bħala bażi biex tiġi speċifikata l-liġi applikabbli. Skont il-każ, dan jista’ jkun, pereżempju, in-nazzjonalità jew il-post fejn saret it-tranżazzjoni, fejn ġie kkreat xogħol intellettwali, fejn ġie rreġistrat intitolament, fejn qiegħdin l-assi jew fejn tgħix il-parti interessata.

Is-sistema ġuridika Portugiża tqiegħed mill-inqas żewġ limitazzjonijiet fuq il-bdil tal-fattur ta' konnessjoni:

- Evażjoni frawdolenti tal-liġi - bidla fil-fattur ta' konnessjoni minħabba sitwazzjoni ta’ fatt jew ta’ dritt maħluqa mill-partijiet interessati biex jevitaw l-applikazzjoni ta’ liġi li f’ċirkostanzi oħra kienet tapplika titqies irrelevanti (l-Artikolu 21 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).
- L-età maġġuri – milħuqa skont il-liġi dwar l-istatus personali preċedenti mhix affettwata minn bidla fil-liġi dwar l-istatus personali (l-Artikolu 29 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Jekk il-fattur ta' konnessjoni li fuqu tiddependi d-determinazzjoni tal-liġi applikabbli ma jkunx jista’ jiġi determinat bl-ebda mod, tintuża l-liġi li tapplika fil-każ l-ieħor (l-Artikolu 23 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

2.4 Eċċezzjonijiet għall-applikazzjoni normali tar-regoli dwar il-kunflitt ta’ liġijiet

Il-ksur tal-politika pubblika

Id-dispożizzjonijiet tal-liġi barranija speċifikati mir-regola dwar il-konflitt ta' liġijiet ma japplikawx jekk jiksru l-prinċipji fundamentali tal-politika pubblika internazzjonali tal-Istat Portugiż (l-Artikolu 22(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż). F’dan il-każ, japplikaw dispożizzjonijiet ta’ liġi barranija li titqies aktar xierqa, jew, bħala alternattiva, japplikaw ir-regoli tal-liġi domestika Portugiża (l-Artikolu 22(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Konvenzjonijiet Internazzjonali u l-Leġiżlazzjoni tal-UE

Meta l-konvenzjonijiet internazzjonali li huma vinkolanti fuq l-Istat Portugiż jew fuq il-leġiżlazzjoni tal-UE jipprovdu regoli dwar il-liġi applikabbli li huma differenti minn dawk provduti mir-regoli nazzjonali ta’ konflitt tal-liġijiet, dawk ir-regoli nazzjonali ma japplikawx.

2.5 Prova ta’ liġi barranija

Kull min iqajjem il-liġi barranija għandu l-oneru tal-prova tal-eżistenza u tal-kontenut tagħha. Madankollu, l-Qorti trid tfittex li tikseb għarfien dwar il-liġi barranija ex officio. Il-liġi barranija hija interpretata fi ħdan is-sistema li fiha tappartjeni u skont ir-regoli ta’ interpretazzjoni stabbiliti hemmhekk (l-Artikolu 23(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Sabiex tinkiseb informazzjoni dwar liġi barranija dwar materji ċivili u kummerċjali, tista’ ssir referenza liż-żewġ konvenzjonijiet li tagħhom huwa parti l-Portugall:

- Il-Konvenzjoni Ewropea dwar Informazzjoni rigward il-Liġi Barranija (Londra, 1968)
- Il-Konvenzjoni dwar Informazzjoni fuq Materji Legali fir-Rigward tal-Liġi fis-Seħħ u l-Applikazzjoni Tagħha (Brasília, 1972)

Jekk ma jkunx possibbli illi wieħed jivverifika l-kontenut tal-liġi barranija, tintuża l-liġi li kieku tapplika (l-Artikolu 23(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

3 Ir-regoli dwar il-kunflitt ta’ liġijiet

3.1 Obbligi kuntrattwali u atti legali

Ir-reġim previst fil-leġiżlazzjoni tal-UE

Fl-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea (minbarra d-Danimarka), il-liġi applikabbli għall-obbligazzjonijiet kuntrattwali tiġi determinata skont ir-Regolament (KE) Nru 593/2008 tas-17 ta’ Ġunju 2008 (Ruma I) li tieħu preċedenza fuq ir-regoli nazzjonali ta’ konflitt tal-liġijiet indikati hawn taħt sa fejn jipprovdu mod ieħor.

Id-Danimarka hija l-uniku Stat Membru tal-UE li għaliha ma japplikax ir-Regolament (KE) Nru 593/2008 tas-17 ta’ Ġunju 2008. Id-Danimarka tkompli tkun koperta mill-Konvenzjoni ta’ Ruma tal-1980 dwar il-liġi applikabbli għal obbligi kuntrattwali. Fid-Danimarka, il-liġi applikabbli għall-obbligi kuntrattwali tiġi determinata skont il-Konvenzjoni ta’ Ruma tal-1980, li tieħu preċedenza fuq ir-regoli nazzjonali ta’ konflitt tal-liġijiet indikati hawn taħt, sa fejn jipprovdu mod ieħor.

Ir-reġim previst mir-regoli nazzjonali dwar il-konflitt ta' liġijiet

Kwistjonijiet marbuta mal-konferma, l-interpretazzjoni u t-tlestija ta’ dikjarazzjoni ta’ intenzjoni u ta’ nuqqas ta’ testment jew difetti f’testment huma regolati:

- mil-liġi applikabbli għas-sostanza tat-tranżazzjoni (l-Artikolu 35(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Il-valur ta’ mġiba bħala dikjarazzjoni ta’ intenzjoni jiġi ddeterminat:

- mil-liġi tar-residenza abitwali komuni tad-dikjarant u tar-riċevitur tad-dikjarazzjoni, jew, fin-nuqqas ta’ hekk,
- mil-liġi tal-post fejn seħħet l-imġiba.

Il-valur ta' skiet bħala dikjarazzjoni ta' intenzjoni jiġi ddeterminat:

- mil-liġi tar-residenza abitwali komuni tad-dikjarant u tar-riċevitur tad-dikjarazzjoni, jew, fin-nuqqas ta' hekk,
- mil-liġi tal-post fejn tkun ġiet irċevuta il-proposta (l-Artikolu 35(2) u (3) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Il-forma tad-dikjarazzjoni ta' intenzjoni hija regolata:

1. mil-liġi applikabbli għas-sostanza tat-tranżazzjoni jew
2. mil-liġi fis-seħħ fil-post fejn saret id-dikjarazzjoni jew
3. mil-liġi tal-Istat referut mir-regola ta' konflitt tal-liġijiet fis-seħħ fil-post fejn saret id-dikjarazzjoni (l-Artikolu 36(1) u (2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

NB:

L-alternattivi 2) u3) huma ammissibbli biss jekk il-liġi li tirregola s-sostanza tat-tranżazzjoni ma tipprovdix illi d-dikjarazzjoni tkun nulla jew mhux eżegwibbli f'każ ta' inadempjenza ma' ċerta forma anke jekk it-tranżazzjoni tkun saret barra l-pajjiż.

Il-liġi applikabbli għar-rappreżentazzjoni legali hija:

- il-liġi li tirregola r-relazzjoni legali li minnha ġejja s-setgħa ta' rappreżentanza (l-Artikolu 37 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Il-liġi applikabbli għar-rappreżentazzjoni ta' persuni ġuridiċi mill-korpi statutorji tagħhom hija:

- il-liġi dwar l-istatus personali rilevanti.

Ir-rappreżentazzjoni volontarja hija regolata kif ġej:

- Il-liġi tal-Istat fejn qiegħdin jiġu eżerċitati s-setgħat ta' rappreżentazzjoni tirregola l-eżistenza, l-estensjoni, l-emendi, l-effetti u t-terminazzjoni tas-setgħat ta' rappreżentazzjoni (l-Artikolu 39(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).
- Il-liġi tal-pajjiż fejn il-persuna rappreżentata jkollha r-residenza abitwali tagħha tapplika jekk ir-rappreżentant jeżerċita s-setgħat tiegħu f'pajjiż li mhux dak indikat mill-persuna rappreżentata u jekk dan huwa magħruf mill-parti terza li magħha daħal għal kuntratt (l-Artikolu 39(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).
- Il-liġi tal-post tal-uffiċċju reġistrat tar-rappreżentant tapplika jekk dan ir-rappreżentant jeżerċita r-rwol ta' rappreżentazzjoni b'mod professjonali u dan ikun magħruf mill-parti terza kontraenti (l-Artikolu 39(3) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).
- Il-liġi tal-post fejn tinsab il-proprjetà immobbli tapplika meta' r-rappreżentazzjoni tirrigwarda t-trasferiment jew l-amministrazzjoni ta' dik il-propjetà (l-Artikolu 39(3) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Il-perjodi ta' preskrizzjoni huma regolati:

- mil-liġi applikabbli għad-dritt li għalih wieħed jew l-ieħor jirrigwarda (l-Artikolu 40 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

L-obbligi ġejjin minn tranżazzjonijiet legali u s-sostanza tat-tranżazzjoni huma regolati:

I. mil-liġi li għażlu l-partijiet kontraenti jew dik li kellhom f'moħħhom (l-Artikolu 41(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż), sakemm tkun issodisfata waħda mill-kundizzjonijiet li ġejjin:

- l-applikabbiltà tikkorrispondi ma' interess serju tad-dikjaranti, jew
- tkun marbuta ma' wieħed mill-aspetti tat-tranżazzjoni li jaqa' taħt il-kamp ta' applikazzjoni tad-dritt internazzjonali privat (l-Artikolu 41(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

II. Jekk il-partijiet ma jagħżlux il-liġi, il-liġi applikabbli tkun kif ġej:

- il-liġi tar-residenza abitwali tad-dikjarant, f'każ ta' tranżazzjoni unilaterali;
- il-liġi tar-residenza abitwali komuni tal-partijiet, f'każ ta' kuntratt (l-Artikolu 42(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

III. F'każ ta' kuntratt fejn il-partijiet ma jkunux għażlu l-liġi u ma jkollhomx residenza abitwali komuni, trid issir

distinzjoni bejn iż-żewġ sitwazzjonijiet:

- kuntratti mingħajr ħlas, li għalihom il-liġi applikabbli hija l-liġi tar-residenza abitwali tal-parti kontraenti li tat il-benefiċċju;
- kuntratti onerużi, li għalihom il-liġi applikabbli hija l-liġi tal-post fejn ġew konklużi (l-Artikolu 42(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Il-liġi applikabbli għall-ġestjoni tan-negozju hija:

- il-liġi tal-post fejn issir l-attività prinċipali tal-maniġer (l-Artikolu 43 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Il-liġi applikabbli għall-arrikkiment indebitu hija:

- il-liġi li fuqha kien ibbażat it-trasferiment tal-assi favur il-parti li ġiet arrikkita indebitament.

3.2 Obbligi mhux kuntrattwali

Ir-reġim previst fil-leġiżlazzjoni tal-UE

Fl-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea (minbarra d-Danimarka), il-liġi applikabbli għall-obbligazzjonijiet mhux kuntrattwali tiġi determinata skont ir-Regolament (KE) Nru 864/2007 tal-11 ta’ Lulju 2007 (Ruma II), li tieħu preċedenza fuq ir-regoli nazzjonali ta’ konflitt tal-liġijiet indikati hawn taħt sa fejn jipprovdu mod ieħor.

Madankollu, fir-relazzjonijiet bejn il-Portugall u l-Istati li huma partijiet tal-Konvenzjoni tal-Aja tal-1971 Konvenzjoni dwar il-Liġi Applikabbli għall-Inċidenti tat-Traffiku, il-liġi applikabbli f’każijiet bħal dawn tiġi ddeterminata f’konformità ma’ din il-konvenzjoni, li tieħu preċedenza fuq il-liġijiet dwar il-kunflitt ta’ regoli relatati magħha stabbiliti fir-Regolament Ruma II (l-Artikolu 28 tar-Regolament Ruma II).

Ir-reġim previst mir-regoli nazzjonali dwar il-konflitt ta' liġijiet

I. Il-liġi applikabbli għar-responsabbiltà ekstrakuntrattwali ibbażata fuq att illegali jew fuq riskju hija kif ġejja:

1. il-liġi tal-Istat fejn issir l-attività prinċipali dannuża jew
2. f’każ ta’ omissjoni, il-liġi tal-post fejn kellha tieħu azzjoni l-persuna responsabbli (l-Artikolu 45(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

II. Jekk l-awtur ma jinsabx responsabbli skont il-liġi tal-post fejn saret l-attività dannuża jew, f’każ ta’ omissjoni, il-liġi tal-post fejn kellha taġixxi l-persuna, il-liġi applikabbli hija l-liġi tal-Istat fejn seħħ l-effett dannuż, jekk jiġu sodisfatti ż-żewġ rekwiżiti kumulattivament:

1. il-liġi tal-Istat fejn l-effett dannuż ħoloq l-effett tiegħu tqis lill-awtur responsabbli u
2. l-awtur missu bassar id-dannu kkawżat f’dak l-Istat bħala konsegwenza tal-azzjoni jew omissjoni tiegħu (l-Artikolu 45(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

III. Ir-regoli msemmija hawn qabel fil-punti I u II ma japplikawx f’dawn iċ-ċirkostanzi:

1. jekk l-awtur u l-parti leża għandhom l-istess nazzjonalità jew l-istess residenza abitwali u ġieli jkunu msifrin, il-liġi applikabbli hija dik tan-nazzjonalità tagħhom jew tar-residenza abitwali komuni tagħhom, kif xieraq;
2. dan huwa l-każ mingħajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet tal-Istat lokali li jridu japplikaw għal kulħadd b’mod indaqs (l-Artikolu 45(3) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

3.3 L-istat personali, l-aspetti tiegħu marbuta mal-istat ċivili (isem, domiċilju, kapaċità)

Il-kunċett tal-liġi dwar l-istatus personali

- Individwi:
  - Il-liġi dwar l-istatus personali hija dik tan-nazzjonalità tal-individwu (l-Artikolu 31(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).
  - F’każ ta’ persuni apolidi, il-liġi tal-istatus personali tal-persuna apolida hija dik tar-residenza abitwali tagħha (l-Artikolu 32(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż). Madankollu, jekk il-persuna apolida tkun

    minuri jew persuna fqira, il-liġi tal-istatus personali hija dik tad-domiċilju legali tagħha (l-Artikolu 32(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).
- Persuni ġuridiċi:
    - Il-liġi tal-istatus personali tal-persuni ġuridiċi hija dik tal-Istat fejn għandhom l-uffiċċju reġistrat ewlieni u s-sede reali tal-amministrazzjoni tagħhom (l-Artikolu 33(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Il-liġi tal-istatus personali tal-individwi tirregola:

- l-istat ċivili (l-Artikolu 25 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż);
- il-kapaċità (l-Artikolu 25 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż);
- il-bidu u t-tmiem tal-personalità ġuridika (l-Artikolu 26(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż);
- id-drittijiet tal-personalità – l-eżistenza, protezzjoni u restrizzjonijiet (bil-provvediment illi l-barrani jew persuna apolida ma tgawdix minn protezzjoni legali ta' xejn li mhix rikonoxxuta mil-liġi Portugiża) (l-Artikolu 27 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż);
- l-età maġġuri (bil-provvediment illi tibdil fil-liġi tal-istatus personali ma taffettwax l-età maġġuri milħuqa taħt il-liġi preċedenti) (l-Artikolu 29 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż);
- il-kurazija u istituzzjonijiet simili li għandhom l-għan li jipproteġu lil persuni b'xi inkapaċità legali (l-Artikolu 29 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Il-liġi tal-istatus personali tal-persuni ġuridiċi tirregola:

- il-kapaċità tal-persuna ġuridika;
- l-inkorporazzjoni, l-operat u l-kompetenza tal-korpi tagħha;
- il-modi kif tikseb u titlef l-isħubija u d-drittijiet u l-obbligi assoċjati magħha;
- ir-responsabbiltà lejn terzi tal-persuna ġuridika, il-korpi u l-membri rispettivi tagħha;
- it-trasformazzjoni, id-dissoluzzjoni u t-terminazzjoni tal-persuna ġuridika (l-Artikolu 33(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

It-trasferiment u l-fużjoni tal-persuni ġuridiċi:

- It-trasferiment minn Stat għal ieħor tal-uffiċċju reġistrat ta' persuna ġuridika ma jġibx fit-tmiem il-personalità tagħha jekk il-liġijiet taż-żewġ uffiċċji jaqblu dwar dan.
- il-fużjoni tal-persuni ġuridiċi ġejjin minn liġijiet dwar l-istatus personali differenti jiġu evalwati skont iż-żewġ liġijiet (l-Artikolu 33(3) u (4) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Persuni ġuridiċi internazzjonali:

- Il-liġi dwar l-istatus personali jiġi determinat fil-konvenzjoni li ħolqitu jew fl-artikoli ta' assoċjazzjoni.
- Jekk dan ma jkunx il-każ, il-liġi applikabbli hija l-liġi tal-pajjiż fejn jinsab l-uffiċċju reġistrat ewlieni (l-Artikolu 34 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

3.4 Li tiġi stabbilita r-relazzjoni bejn il-ġenituri u t-tfal, inkluża l-adozzjoni

3.4.1 Li tiġi stabbilita r-relazzjoni bejn il-ġenituri u t-tfal

Il-liġi applikabbli għat-twaqqif ta' relazzjoni bejn il-ġenitur u l-wild hija kif ġejja:

- Il-liġi dwar l-istatus personali tal-ġenitur fil-mument ta' twaqqif tar-relazzjoni (l-Artikolu 56(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż)
- Il-liġi nazzjonali komuni taż-żewġ ġenituri. Fin-nuqqas ta' hekk, il-liġi tar-residenza abitwali komuni tal-konjuġi jew, fin-nuqqas, il-liġi dwar l-istatus personali tal-wild, jekk il-wild huwa dak ta' mara miżżewġa u t-twaqqif tar-relazzjoni bejn ġenitur u wild tikkonċerna l-missier (l-Artikolu 56(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Ir-relazzjonijiet bejn il-ġenituri u t-tfal hija regolata:

- mil-liġi komuni nazzjonali tal-ġenituri jew, fin-nuqqas,
- mil-liġi tar-residenza abitwali komuni tal-ġenituri; jew,
- jekk il-ġenituri jkunu residenti fi Stati differenti, mil-liġi tal-istatus personali tal-wild (l-Artikolu 57(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

3.4.2 L-adozzjoni

Il-liġi applikabbli għall-adozzjoni, ir-relazzjoni bejn min jadotta u l-adottat, u r-relazzjoni bejn l-adottat u l-familja bijoloġika tiegħu hija kif ġej:

- il-liġi tal-istatus personali tal-persuna li qed tadotta (l-Artikolu 60(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż), jew
- jekk il-persuni li qed jadottaw huma miżżewġa jew jekk l-adottat huwa l-wild ta’ wieħed minnhom, il-liġi nazzjonali komuni tagħhom, jew fin-nuqqas ta’ hekk
- il-liġi tar-residenza abitwali komuni tal-persuni li qed jadottaw, jew fin-nuqqas,
- il-liġi tal-post ma’ fejn hija l-aktar marbuta l-ħajja tal-familja tal-persuni li qed jadottaw (l-Artikolu 60(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Is-sitwazzjonijiet fejn l-adozzjoni mhux permessa:

- L-adozzjoni mhux permessa jekk il-liġi kompetenti li tirregola r-relazzjonijiet bejn il-persuni adottati u l-ġenituri bijoloġiċi tagħhom ma tirrikonoxxix jew ma tippermettix l-adozzjoni f’dawk iċ-ċirkostanzi (l-Artikolu 60(4) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Is-sitwazzjonijiet li fihom huma meħtieġ il-kunsens għall-adozzjoni jew fil-każ tar-relazzjoni bejn il-ġenitur u l-wild:

- Meta l-liġi dwar l-istatus personali tal-adottat teħtieġ il-kunsens tiegħu (l-Artikolu 61(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).
- Meta l-liġi li tirregola r-relazzjoni bejn il-parti interessata u parti terza li magħha għandha relazzjoni legali ta' familja jew ta’ kurazija, teħtieġ il-kunsens tal-parti terza (l-Artikolu 62(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

3.5 Iż-żwieġ, koppji mhux miżżewġin/li jikkoabitaw, sħubijiet, divorzju, separazzjoni ġudizzjarja, obbligi ta’ manteniment

3.5.1 Żwieġ

Il-liġi dwar l-istatus personali ta’ kull wieħed mill-għarajjes tapplika:

- għall-kapaċità tagħhom biex jiżżewġu;
- għall-kapaċità tagħhom biex jiffirmaw ftehim qabel iż-żwieġ;
- għar-regoli dwar in-nuqqas ta’ kunsens jew kunsens vizzjat tal-partijiet kontraenti (l-Artikolu 49 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Il-liġi applikabbli għat-tipi ta’ żwieġ hija kif ġejja:

- Il-liġi tal-Istat fejn ġie ċċelebrat iż-żwieġ;
- Il-liġi nazzjonali ta’ kull wieħed mill-konjuġi jekk huma t-tnejn barranin li żżewġu l-Portugall quddiem l-uffiċċjali konsulari jew diplomatiċi rispettivi, u jekk dik il-liġi tippermetti kompetenza indaqs għall-uffiċjali konsulari u diplomatiċi Portugiżi (l-Artikolu 51(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż);
- L-uffiċjali konsulari jew diplomatiċi tal-Istat Portugiż jew qassisin Kattoliċi jistgħu jiċċelebraw iż-żwieġ ta’ żewġ ċittadini Portugiżi jew ta’ ċittadin Portugiż u ċittadini barrani (l-Artikolu 51(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż);
- F’kull waħda minn dawn is-sitwazzjonijiet msemmija fl-aħħar punt, iż-żwieġ irid ikun ġie preċedut mill-pubblikazzjoni tal-avviżi mħejjija mill-korp kompetenti, sakemm dan ma jkunx saret deroga (l-Artikolu 51(3) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż);
- Żwieġ reliġjuż, iċċelebrat barra l-pajjiż, bejn żewġ ċittadini Portugiżi jew bejn ċittadin Portugiż u barrani, jitqies żwieġ Kattoliku u jiġi rreġistrat fil-Portugall skont l-arkivji tal-parroċċa, irrispettivament mill-forma legali taż-żwieġ (l-Artikolu 51(4) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Il-liġi applikabbli għar-relazzjonijiet bejn il-konjuġi u għat-tibdil fir-reġim tal-proprjetà matrimonjali hija kif ġejja:

- il-liġi nazzjonali komuni (l-Artikolu 52(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż) jew, fin-nuqqas ta’ dan,
- il-liġi tar-residenza abitwali komuni jew fin-nuqqas,
- il-liġi tal-pajjiż li l-ħajja tal-familja hija marbuta l-aktar miegħu (l-Artikolu 51(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

3.5.2 oppji mhux miżżewġin/li jikkoabitaw u sħubijiet

Ma hemmx regoli dwar il-konflitt tal-liġijiet nazzjonali li jipprovdu speċifikament għall-koppji mhux miżżewġa/koabitanti u unjonijiet ċivili.

Skont il-liġi domestika, il-koabitazzjoni hija regolata mil-Liġi Nru 7/2001 tal-11 ta’ Mejju 2001 (Protezzjoni tas-Sħubijiet Domestiċi), emendata l-aħħar mil-Liġi Nru 71/2018 tal-31 ta’ Diċembru 2018.

Il-liġi Portugiża tiddefinixxi l-koabitazzjoni bħala l-qagħda legali ta’ koppja li, minkejja l-ġeneru tagħha, ilhom jgħixu flimkien daqslikieku kienu miżżewġin għal aktar minn sentejn (l-Artikolu 1(2) tal-Liġi dwar il-Protezzjoni tas-Sħubijiet Domestiċi).

Fin-nuqqas ta’ regoli dwar il-konflitt tal-liġijiet li jipprovdu speċifikament għall-koabitazzjoni, jistgħu jiġu applikati b’analoġija r-regoli dwar il-konflitt tal-liġijiet relatati mar-relazzjonijiet bejn il-konjuġi u l-bidliet fir-reġim tal-proprjetà matrimonjali. Madankollu, din l-interpretazzjoni hija soġġetta għal bidliet fil-ġurisprudenza nazzjonali.

3.5.3 Id-divorzju u s-separazzjoni ġudizzjarja

Ir-reġim previst fil-leġiżlazzjoni tal-UE

Fl-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea li jipparteċipaw f’dan il-mekkaniżmu ta’ kooperazzjoni iktar mill-qrib, il-liġi applikabbli għad-divorzju u s-separazzjoni ġudizzjarja tiġi ddeterminata skont ir-Regolament tal-Kunsill (UE) Nru 1259/2010, li tieħu preċedenza fuq ir-regoli nazzjonali ta’ konflitt tal-liġijiet indikati hawn taħt sa fejn jipprovdu mod ieħor.

Ir-reġim previst mir-regoli nazzjonali dwar il-konflitt ta' liġijiet

Il-liġi applikabbli għad-divorzju u separazzjoni legali tal-persuni u l-assi hija:

- il-liġi komuni nazzjonali jew, fin-nuqqas,
- il-liġi tar-residenza abitwali komuni jew fin-nuqqas,
- il-liġi tal-pajjiż li l-ħajja tal-familja hija l-aktar marbuta mill-qrib miegħu (l-Artikolu 52 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż, applikabbli għas-separazzjoni ġudizzjarja ta’ persuni u beni, f’konformità mal-Artikolu 55(1) tal-istess Kodiċi).

Bdil fil-liġi applikabbli għaż-żwieġ:

- F'dan il-każ, fatt li kien rilevanti fiż-żmien li ġie stabbilit biss jista’ jintuża bħala bażi għal divorzju jew separazzjoni legali (l-Artikolu 55(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

3.5.4 L-obbligi ta' manteniment

Ir-reġim previst fil-Protokoll tal-Aja tal-2007

Fl-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea (bl-eċċezzjoni tad-Danimarka), il-liġi applikabbli għall-obbligi ta’ manteniment minħabba relazzjonijiet familjari, relazzjoni bejn ġenituri u t-tfal, żwieġ jew affinità, inkluż obbligi ta’ manteniment dovuti lit-tfal ta’ ġenituri mhux miżżewġa, hija determinata skont il-Protokoll tal-Aja dwar il-liġi applikabbli għall-obbligi ta’ manteniment tat-23 ta' Novembru 2007 li jieħdu preċedenza fuq ir-regoli nazzjonali ta’ konflitt tal-liġijiet indikati hawn taħt, sa fejn jipprovdu mod ieħor.

Ir-reġim previst mir-regoli nazzjonali dwar il-konflitt ta' liġijiet

Il-liġi applikabbli, fejn xieraq, hija l-liġi indikata hawn taħt:

- taħt l-intestatura *“It-twaqqif tar-relazzjoni bejn il-ġenituri u t-tfal inkluż l-adozzjoni”* sa fejn tikkonċerna r-*relazzjonijiet bejn il-ġenituri u t-tfal*, u r-*relazzjonijiet bejn min jadotta u l-adottat*;
- taħt l-intestatura *“Żwieġ, koppji mhux miżżewġa/koabitanti, unjonijiet ċivili, divorzju, separazzjoni legali u obbligi ta’ manteniment”* sa fejn tikkonċerna r-*relazzjonijiet bejn il-konjuġi*.

F’każijiet fejn il-manteniment dovut huwa bbażat fuq relazzjonijiet familjari oħra:

- Il-liġi applikabbli hija l-liġi dwar l-istatus personali tal-partijiet rispettivi.

F’każijiet fejn il-manteniment dovut huwa bbażat fuq tranżazzjonijiet legali:

- Il-liġi applikabbli hija l-liġi indikata hawn fuq taħt l-intestatura *“Obbligi kuntrattwali u atti legali”*, b’mod partikolari r-referenza għall-*obbligi ġejjin minn tranżazzjonijiet legali u s-sostanza tat-tranżazzjoni*.

F’każijiet fejn il-manteniment dovut huwa bbażat fuq suċċessjoni jew dispożizzjoni testamentarja:

- Il-liġi applikabbli hija l-liġi indikata hawn taħt taħt l-intestatura *“Testmenti u suċċessjonijiet”*.

3.6 Reġimi matrimonjali dwar il-proprjetà

Ir-reġim previst fil-leġiżlazzjoni tal-UE

Fl-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea li jparteċipaw f’dan il-mekkaniżmu ta’ kooperazzjoni iktar mill-qrib, li l-Portugall huwa wieħed minnhom, il-liġi applikabbli għar-reġimi tal-proprjetà matrimonjali u l-konsegwenzi fuq il-proprjetà ta’ sħubijiet irreġistrati tiġi ddeterminata, rispettivament, bir-Regolament tal-Kunsill (UE) Nru 2016/1103 u r-Regolament tal-Kunsill (UE) Nru 2016/1104, li jieħdu preċedenza fuq ir-regoli nazzjonali ta’ konflitt tal-liġijiet indikati hawn taħt sa fejn jipprovdu mod ieħor.

Ir-reġim previst mir-regoli nazzjonali dwar il-konflitt ta' liġijiet

Il-liġi applikabbli għall-ftehimiet qabel iż-żwieġ (sostanza u effetti) u għar-reġim tal-proprjetà matrimonjali (statutorju jew stabbilit bi ftehim) hija kif ġej:

- il-liġi nazzjonali tal-koppja fil-mument li żżewġu (l-Artikolu 53(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż); jew, jekk ma jkollhomx l-istess nazzjonalità,
- il-liġi tar-residenza abitwali komuni tal-koppja fil-mument li żżewġu; jew fin-nuqqas ta’ hekk,
- il-liġi tal-ewwel residenza matrimonjali (l-Artikolu 53(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż); jew,
- kwalunkwe wieħed mir-reġimi msemmijin, jekk tkun tapplika liġi barranija, wieħed mill-għarajjes ikun jgħix abitwalment fil-Portugall u hekk ikun miftiehem mingħajr preġudizzju għad-drittijiet ta’ terzi qabel il-ftehim (l-Artikolu 53(3) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Fir-rigward ta’ tibdil fir-reġim tal-proprjetà matrimonjali, ara r-referenza għar- *relazzjonijiet bejn il-miżżewġin u t-tibdil fir-reġim tal-proprjetà matrimonjali* fil-punt 3.5.1 hawn fuq –*“Żwieġ”* (l-Artikolu 54 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

3.7 Testmenti u s-suċċessjoni

Ir-reġim previst fil-leġiżlazzjoni tal-UE

Fl-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea (minbarra d-Danimarka, l-Irlanda u r-Renju Unit), il-liġi applikabbli għas-suċċessjonijiet tiġi determinata skont ir-Regolament (UE) Nru 650/2012 li tieħu preċedenza fuq ir-regoli nazzjonali ta’ konflitt tal-liġijiet indikati hawn taħt sa fejn jipprovdu mod ieħor.

Ir-Regolament tal-UE dwar is-suċċessjoni ma jippreġudikax l-applikazzjoni ta’ konvenzjonijiet internazzjonali li l-Portugall huwa parti fihom fil-mument tal-adozzjoni tiegħu (l-Artikolu 75(1) tar-Regolament (UE) Nru 650/2012).

Għalkemm il-Portugall huwa firmatarju tal-Konvenzjoni tal-Aja tal-1961 dwar il-Konflitti tal-Liġijiet Relatati mal-Forma tad-Dispożizzjonijiet Testamentarji, sa issa (April 2021) il-Portugall għadu ma rratifikax il-konvenzjoni u, għalhekk, mhuwiex marbut biha.

Għaldaqstant, it-testmenti internazzjonali huma rregolati mill-Konvenzjoni ta’ Washington tal-1973 li Tipprovdi Liġi Uniformi dwar il-Forma ta' Testment Internazzjonali, li l-Portugall huwa parti fiha, l-adeżjoni approvata skont id-Digriet Amministrattiv Nru 252/75 tat-23 ta’ Mejju 1975, u mir-regoli stabbiliti fil-Kodiċi tan-Nutara Portugiżi.

Ir-reġim previst mir-regoli nazzjonali dwar il-konflitt ta' liġijiet

Il-liġi dwar l-istatus personali tat-testatur fil-mument tal-mewt tapplika:

- għas-suċċessjoni *causa mortis*

- għas-setgħat tal-amministratur tal-wirt u tal-eżekutur testamentarju (l-Artikolu 61 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Il-liġi dwar l-istatus personali tat-testatur fil-mument tad-dikjarazzjoni tapplika:

- għall-kapaċità li ssir, tinbidel jew titħassar dispożizzjoni mal-mewt (l-Artikolu 63(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż);
- għall-formola speċjali meħtieġa minħabba l-età tal-persuna li qed teżegwixxi d-dispożizzjoni (l-Artikolu 63(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż);
- għall-interpretazzjoni tal-klawżoli u d-dispożizzjonijiet mal-mewt sakemm ma ssirx referenza għal xi liġi oħra (l-Artikolu 64(a) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż);
- għan-nuqqas ta' kunsens u kunsens vizzjat (l-Artikolu 64(b) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż);
- għall-ammissibilità ta' testmenti *unica charta* (l-Artikolu 64(c) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż);
- għall-ammissibilità ta' ftehimiet rigward is-suċċessjoni mingħajr preġudizzju għar-reġim indikat aktar il-fuq taħt l-intestatura *"Reġimi tal-proprjetà matrimonjali"* (l-Artikolu 64(c) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

NB:

F'każ ta' bidla fil-liġi dwar l-istatus personali wara li tkun saret id-dispożizzjoni ta' propjetà mal-mewt, il-persuna li tkun qed teżegwixxi dik id-dispożizzjoni tkun għadha tista' tirrevoka dik id-dispożizzjoni skont il-liġi dwar l-istatus personali preċedenti (l-Artikolu 65(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż).

Rigward il-forma tad-dispożizzjonijiet ta' propjetà mal-mewt, u r-revoka ta' jew bdil fid-dispożizzjoni, dawn li ġejjin jista' japplikaw bħala alternattiva:

- il-liġi fejn twettaq l-att; jew
- il-liġi dwar l-istatus personali tad-deċedut fiż-żmien tad-dikjarazzjoni; jew
- il-liġi dwar l-istatus personali tad-deċedut fil-mument tal-mewt; jew
- il-liġi li għaliha tirreferi r-regola dwar il-konflitt ta' liġijiet lokali *(l-Artikolu 64(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż)*.

Limitazzjonijiet għal dan ir-reġim:

Il-konformità mal-forma meħtieġa mill-liġi dwar l-istatus personali tad-deċedut fil-mument tad-dikjarazzjoni trid tiġi mħarsa jekk in-nuqqas ta' konformità jirriżulta fl-invalidità jew nuqqas ta' eżegwibbiltà tad-dikjarazzjoni, anke jekk din issir barra l-pajjiż.

3.8 Proprjetà reali

Il-liġi applikabbli għall-pussess, sjieda u drittjiet oħra *in rem* hija:

- il-liġi tal-Istat li fit-territorju tiegħu tinsab il-propjetà*(l-Artikolu 46(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż)*.

Il-liġi applikabbli għall-istabbiliment u t-trasferiment ta' drittjiet *in rem* fuq propjetà in tranżitu hija:

- il-liġi tal-pajjiż ta' destinazzjoni *(l-Artikolu 46(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż)*.

Il-liġi applikabbli għall-istabbiliment u t-trasferiment ta' drittjiet *in rem* fuq mezzi ta' trasport soġġetti għar-reġistrazzjoni hija:

- il-liġi tal-pajjiż fejn saret ir-reġistrazzjoni *(l-Artikolu 46(3) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż)*.

Il-liġi applikabbli għall-kapaċità biex jiġu stabbiliti drittjiet *in rem* fuq proprjetà immobbli jew biex tiġi trasferita hija:

- il-liġi tal-post fejn tinsab il-propjetà, jekk il-liġi hekk tipprovdi jew, fin-nuqqas ta' hekk
- il-liġi dwar l-istatus personali rilevanti *(l-Artikolu 47 tal-Kodiċi Ċivili Portugiż)*.

Il-liġi applikabbli għad-drittijiet tal-awtur hija:

- il-liġi tal-post fejn ix-xogħol ġie ppubblikat għall-ewwel darba, jew, jekk ma ġiex ippubblikat,
- il-liġi dwar l-istatus personali tal-awtur, mingħajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet f'leġiżlazzjoni speċjali.

(l-Artikolu 48(1) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż)

Il-liġi applikabbli għall-propjetà industrijali hija:

- il-liġi tal-post fejn ġiet maħluqa *(l-Artikolu 48(2) tal-Kodiċi Ċivili Portugiż)*.

3.9 Insolvenza

Bħala regola ġenerali, il-liġi applikabbli tkun dik tal-Istat fejn tkun tressqet il-kawża (l-Artikolu 276 tal-Kodiċi dwar l-Insolvenza u l-Irkupru Korporattiv tal-Portugall).

Hemm eċċezzjonijiet għal din ir-regola fir-rigward tal-effetti tad-dikjarazzjoni ta' insolvenza f'ċerti każijiet:

- il-kuntratti ta' impjieg u r-relazzjonijiet ta' impjieg huma rregolati mil-liġi applikabbli għall-kuntratti ta' impjieg (l-Artikolu 277 tal-Kodiċi dwar l-Insolvenza u l-Irkupru Korporattiv tal-Portugall);
- fil-każ tad-drittijiet tad-debitur fir-rigward ta' proprjetà immobbli, bastiment jew inġenju tal-ajru soġġett għar-reġistrazzjoni f'reġistru pubbliku, il-liġi applikabbli tkun dik tal-Istat li r-reġistru jinżamm taħt l-awtorità tiegħu (l-Artikolu 278 tal-Kodiċi dwar l-Insolvenza u l-Irkupru Korporattiv tal-Portugall);
- kuntratti li jikkonferixxu d-dritt li jinkisbu drittijiet *in rem* fuq proprjetà immobbli jew id-dritt li tintuża dik il-proprjetà huma rregolati biss mil-liġi tal-Istat li l-proprjetà tkun tinsab fit-territorju tiegħu (l-Artikolu 279(1) tal-Kodiċi dwar l-Insolvenza u l-Irkupru Korporattiv tal-Portugall);
- id-drittijiet tal-bejjiegħ fir-rigward ta' beni mibjugħa lid-debitur insolventi bir-riżerva tat-titolu u d-drittijiet *in rem* tal-kredituri jew tat-terzi fuq beni li jappartjenu lid-debitur u li, fiż-żmien meta nfetħu l-proċedimenti, kienu jinsabu fit-territorju tal-Istat l-ieħor ikunu rregolati biss mil-liġi ta' dak l-Istat (l-Artikolu 280(1) tal-Kodiċi dwar l-Insolvenza u l-Irkupru Korporattiv tal-Portugall);
- id-drittijiet li jikkonċernaw it-titoli rreġistrati jew depożitati huma rregolati mil-liġi applikabbli għat-trasferiment tagħhom, skont l-Artikolu 41 tal-Kodiċi tat-Titoli Portugiż (l-Artikolu 282(1) tal-Kodiċi dwar l-Insolvenza u l-Irkupru Korporattiv tal-Portugall);
- id-drittijiet u l-obbligi tal-partijiet għal suq finanzjarju jew għal sistema ta' ħlas kif definit fl-Artikolu 2(a) tad-Direttiva 98/26/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-19 ta' Mejju 1998, jew l-ekwivalenti, huma rregolati mil-liġi applikabbli għal dik is-sistema (l-Artikolu 285 tal-Kodiċi tat-Titoli Portugiż u l-Artikolu 282(2) tal-Kodiċi dwar l-Insolvenza u l-Irkupru Korporattiv tal-Portugall);
- it-tranżazzjonijiet ta' bejgħ u xiri mill-ġdid skont it-tifsira tal-Artikolu 12 tad-Direttiva tal-Kunsill 86/635/KEE tat-8 ta' Diċembru 1986 huma rregolati mil-liġi applikabbli għal dak it-tip ta' kuntratti (l-Artikolu 283 tal-Kodiċi dwar l-Insolvenza u l-Irkupru Korporattiv tal-Portugall);
- il-proċedimenti li għaddejjin li jikkonċernaw beni jew dritt li jifforma parti integrali mill-patrimonju tal-insolvenza huma rregolati biss mil-liġi tal-Istat fejn ikunu qed jitmexxew il-proċedimenti (l-Artikolu 285 tal-Kodiċi dwar l-Insolvenza u l-Irkupru Korporattiv tal-Portugall).

Ħoloq għal-leġiżlazzjoni nazzjonali rilevanti:

Il-Kostituzzjoni Portugiża

Il-Kodiċi Ċivili Portugiż

Il-Kodiċi tan-Nutara Portugiż

Il-Kodiċi dwar l-Insolvenza u l-Irkupru Korporattiv tal-Portugall

Nota Finali

L-informazzjoni f'din l-iskeda informattiva hija ta' natura ġenerali u mhix eżawrjenti. Hija ma torbotx lill-punt ta' kuntatt, lin-Network Ġudizzjarju Ewropew fl-oqsma ċivili u kummerċjali, lill-qrati jew lil xi persuni oħra. Wieħed għandu xorta jivverifika t-testi legali applikabbli fis-seħħ.

L-aħħar aġġornament: 25/03/2022

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward

ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.